

Syntheseteksten leren schrijven: docentenhandleiding

Les 1

Doelen

- Leerlingen weten in grote lijnen wat ze gaan leren in deze lessenreeks.
- Leerlingen maken kennis met het begrip synthesetekst.
- Leerlingen krijgen een idee van het belang van wat ze gaan leren.
- Leerlingen schrijven zelf een synthesetekst.

Fasen

1. Intro (3 minuten)
2. Uitdelen lesboekjes (2 minuten)
3. Kijken animatievideo (5 minuten)
4. Uitdelen syntheseopdracht en bronnen (2 minuten)
5. Lezen bronnen en schrijven synthesetekst (25 minuten)
6. Afronden en inleveren lesboekjes (3 minuten)

Materiaal

- Beamer met audio
- Lesboekjes
- Opdracht en bronnen
- Evt. laptops

Les 2

Doel

- Leerlingen vormen zich een beeld van hoe een goede synthesesetekst eruitziet.
- Leerlingen ontdekken wat hun persoonlijke schrijfaanpak is.
- Leerlingen vergelijken hun aanpak met die van andere leerlingen.

Fasen

1. Uitdelen lesboekjes (5 minuten)
2. Zelfstandig vergelijken voorbeeldteksten (10 minuten)
3. Overleg in groepjes (5 minuten)
4. Klassikale inventarisatie (10 minuten) (whiteboard)
5. Invullen schrijfprocesvragenlijst (app); de leerling verstuurt de vragenlijst en ziet de eigen scores. Zie handleiding procesvragenlijstapp (10-15 minuten)
6. Opdracht 1: scores eigen proces noteren (tezamen met fase 5)
7. Dimensies combineren. Individueel in de app werken (5 minuten)

Materiaal

- Whiteboard
- Lesboekjes
- Laptop of mobiel

FASE 1: UITDELEN LESBOEKJES EN VOORBEELDTEKSTEN

FASE 2: ZELFSTANDIG VERGELIJKEN VAN VOORBEELDTEKSTEN

(15 minuten)

Je geeft aan dat het tijd is om te starten met de eerste individuele opdracht. De leerlingen gaan in stilte aan de slag met het rangschikken van de teksten, want het gaat nu om hun eigen oordeel en pas na deze opdracht mogen ze overleggen over de teksten.

FASE 3: GROEPSOVERLEG

(10 minuten)

De leerlingen werken verder in groepen van vier à vijf. De leerlingen vertellen elkaar één-voor-één hoe ze de voorbeeldteksten hebben gerangschikt op volgorde van beste naar minst goede tekst en waarom ze bepaalde teksten goed of minder goed vonden.

Daarna moeten ze het met elkaar eens worden over de definitieve rangschikking: wat is de volgorde van beste naar minst goede tekst als je kijkt naar alle punten samen?

FASE 4: KLASSIKALE BESPREKING

(10 minuten)

Je vraagt de leerlingen:

1. of er binnen de groepen in eerste instantie verschillende rangschikkingen waren, en waardoor dat kwam. Hadden de leerlingen bijvoorbeeld op andere dingen gelet, vooral op inhoud, of juist vooral op spelling?;
2. wat ze hebben gekozen als definitieve volgorde van beste naar minst goede tekst;
3. of er groepen zijn met een andere rangschikking en hoe dat komt.

Uit deze bespreking moet vervolgens worden afgeleid aan welke kenmerken **goede** syntheseseteksten voldoen. De leerlingen schrijven deze kenmerken op in hun werkboek. Zij kunnen dit individueel doen of klassikaal, maar het is belangrijk dat overeenstemming wordt bereikt over de kenmerken. De docent is hierbij leidend en kan ook nog verder aanvullen wat de leerlingen inbrengen.

Kenmerken waaraan je kunt denken zijn:

- alle relevante informatie is opgenomen in de synthesesetekst
 - er staat geen overbodige informatie in
 - de informatie is geordend op deelonderwerp i.p.v. op bron: informatie uit verschillende bronnen is dus gecombineerd in de nieuwe tekst
 - de informatie is in een logische volgorde in de nieuwe tekst verwerkt
 - de tekst wekt de indruk dat de schrijver het onderwerp goed begreep
 - de tekst is goed te begrijpen voor een lezer die de bronnen niet kent
 - de tekst als geheel is goed te volgen
 - de tekst heeft een inleiding, slot en titel
 - spelling en interpunctie zijn in orde
-

FASE 5: KLASSIKAAL LEZEN UITLEG

(5 minuten)

Dit deel van de les begint met een uitleg. Het kan prettig zijn om deze samen met de leerlingen, klassikaal, door te nemen. Geef leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen als zij iets niet begrijpen.

FASE 6: VRAGENLIJST INVULLEN (APP)

(10 minuten)

De leerlingen vullen de vragenlijst in via hun mobiel of een laptop en lezen hun persoonlijke score af in de app; ze brengen die scores onder in tabel 1, eerste kolom. De rechterkolom van de tabel wordt nog even niet ingevuld.

FASE 5: SCATTERGRAMS VERKENNEN (OP APP, INDIVIDUEEL)

(5 minuten)

Docent zet nadat alle leerlingen (zie handleiding app) het invullen van de vragenlijst hebben afgerond, stap 3 in het docentscherm in werking. Leerlingen kunnen nu in vier achtereenvolgende schermen zichzelf aanklikken, en zien dan of zij gemiddeld, betrekkelijk hoog of laag scoren. Ze noteren hun bevindingen in de tweede kolom in tabel 1.

Les 3

Doelen

- Leerlingen zien dat er bepaalde typen schrijvers zijn.
- Leerlingen maken een persoonlijk schrijfplan.

Fasen

1. Klassikale bespreking van de uitkomsten van de vragenlijst van de vorige les (stap 4 in het docentscherm van de app) (20 minuten).

Oriënteren

2. Filmclip kijken en maken opdracht 1 (10 minuten)
3. Klassikale inventarisatie (5 minuten)

Persoonlijk plan opstellen

4. Individueel schrijfplan maken opdracht 2 en 3 (5 minuten)
5. Klassikale inventarisatie (5 minuten)

Materiaal

- Beamer met audio
- Lesboekjes

FASE 1: Klassikale bespreking van de uitkomsten van de vragenlijst van de vorige les

(15 minuten) (U toont de *scattergrams* vanaf uw app op het centrale scherm via beamer/whiteboard).

Deze les start met een klassikale bespreking van de uitkomsten van opdracht 4 en 5 uit de vorige les (stap 4 in het docentscherm van de app)

- Bespreek eerst de vier scatterplots met de klasscores.
 - Eerste scatterplot: wijs bijzondere scores aan (meestal in de hoeken), vraag van wie de stip is, en dan wat de stip/score betekent: het betekent dat ik vrij veel/weinig A zeg te doen, en vrij veel/weinig B. Vraag aan de leerling te vertellen hoe die meestal A (preplanning bijvoorbeeld) doet, en hoe B. Vraag door om een beeld te krijgen van de twee dimensies.
 - Vraag aan de leerling wat hij/zij noteerde in de tweede kolom van tabel 1 voor deze twee dimensies.
 - Herhaal de vragen voor twee tot drie andere leerlingen.
 - Tweede scatterplot: deze is makkelijker, want de X-as blijft gelijk, de Y-as is nieuw. Herhaal de bespreking, waarbij het zeker kan voorkomen dat voor een deel dezelfde leerlingen aan het woord komen.
 - Idem derde, en vierde scatterplot. Hier kunt u proberen bij leerlingen verbanden te leggen. Bij scatterplot 3 zijn alle vier de dimensies aan de orde geweest. U kunt dan vragen aan een leerling om te vertellen hoe haar schrijfproces in elkaar steekt, in termen van veel/weinig etc. Let erop dat er geen uitspraken gedaan worden over kwaliteit; 'ik reviseer niet zo goed'. De vragenlijst vroeg niet naar kwaliteit, maar naar de maat waarin iets gebeurt in het schrijfproces.
 - Check of iedereen de twee kolommen in tabel 1 heeft ingevuld door rond te lopen.
-

FASE 2: FILMCLIP KIJKEN: OPDRACHT 1

(10 minuten)

Lees klassikaal opdracht 3 door en start de filmclip (3:56 min) (klik op de link of kopieer het adres en plak in je browser: https://youtu.be/Y_Q-7s_aTcA). Nadat de filmclip is afgelopen vullen de leerlingen individueel de vragen bij opdracht 1 in.

FASE 3: KLASSIKALE INVENTARISATIE

(5 minuten)

Vraag aan enkele leerlingen (afhankelijk van de beschikbare tijd) wat zij hebben geantwoord bij opdracht 1.

FASE 4: PERSOONLIJK SCHRIJFPLAN MAKEN

(5 minuten)

De leerlingen vullen individueel opdracht 2 en 3 in.

FASE 5: KLASSIKALE INVENTARISATIE

(5 minuten)

Vraag aan enkele leerlingen (afhankelijk van de beschikbare tijd) wat zij hebben geantwoord.